

M. Kosmala **PIELEGNOWANIE**
DRZEW I KRZEWÓW OZDOBNYCH

Marek Kosmala

PIELEGNOWANIE DRZEW I KRZEWÓW OZDOBNYCH

PORADNIK

Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne Warszawa

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
-------------	---

ROZDZIAŁ 1 DRZEWIA I KRZEWY W OGRODZIE	10
---	----

Nazwy drzew i krzewów	10
Wybór właściwej rośliny	11
Ochrona prawna drzew i krzewów	23

ROZDZIAŁ 2 KUPOWANIE I SADZENIE ROŚLIN	28
---	----

Kupowanie roślin	28
-------------------------------	----

Wady systemu korzeniowego	28
Wady pnia i gałęzi	31
Wady korony	32

Sadzenie roślin	34
------------------------------	----

Pora sadzenia	34
Odstępy między sadzonymi roślinami	35
Przygotowanie gleby	36
Przygotowanie roślin do sadzenia ..	37
Sadzenie drzew i krzewów	38

Unikanie kolizji drzew z innymi elementami	42
---	----

Drzewa i trawnik	42
Rośliny drzewiaste i instalacje	45

ROZDZIAŁ 3 PIELĘGNOWANIE DRZEW I KRZEWÓW	47
---	----

Cięcie drzew i krzewów	47
-------------------------------------	----

Ogólne zasady cięcia	47
Rodzaje cięć	48
Pora cięcia	52
Narzędzia do cięcia	53
Technika cięcia	55
Rany	57

Cięcie drzew młodych	59
Cięcie drzew starych	62
Dlaczego ogławianie drzew jest szkodliwe	65
Podsumowanie: „wytyczne” cięcia drzew	67
Cięcie krzewów	68

Wskazówki dotyczące cięcia poszczególnych gatunków drzew i krzewów	70
---	----

Drzewa, krzewy i pnącza nie wymagające cięcia	70
Drzewa, krzewy i pnącza wymagające cięcia	72

Pozostałe zabiegi pielęgnacyjne ..	92
---	----

Podlewanie	92
Ściółkowanie	97
Nawożenie	99
Odchwaszczanie	102
Ochrona roślin w zimie	102

Ścinanie i usuwanie przekwitłych kwiatów	104	Przyczyny słabego kwitnienia drzew i krzewów	131
Pielęgnowanie starych drzew	105		
		Rozpoznawanie zagrożenia powodowanego przez drzewa	
ROZDZIAŁ 4		Kontrolowanie drzew	133
KŁOPOTY Z ROŚLINAMI		Na co zwracać uwagę?	133
		Postępowanie z drzewami zagrażającymi bezpieczeństwu	
Profilaktyka	110		139
Choroby i szkodniki	111	Skorowidz rzeczowy	141
Choroby roślin	112		
Szkodliwe owady	113		
Przegląd ważniejszych chorób i szkodników oraz metody ich zwalczania	115		

WSTĘP

Lubimy drzewa, bo dzięki nim życie staje się przyjemniejsze. Większość z nas cieszy sama obecność drzew, niekoniecznie podziwianie ich piękna. Wśród drzew czujemy spokój, pogodę ducha, harmonię wewnętrzną, odprężenie i beztroskę. Czujemy, że jesteśmy „u siebie”. Niektórzy uważają, że człowiek jest duchowym pobratymcem drzewa — rośnie jak ono od ziemi ku niebu, potrzebuje światła i powietrza. Życie w otoczeniu drzew jest zatem pożądane i naturalne. Badania wykazały, że chorzy po operacji szybciej wracają do zdrowia, kiedy z okien widzą drzewa. O silnym przywiązaniu ludzi do drzew najlepiej świadczy energia, z jaką mieszkańcy miast bronią drzew usuwanych na skutek poszerzania jezdni. Albo z jakim ogromnym, wręcz heroicznym wysiłkiem ratują szczególnie duże, pomnikowe drzewa. Wielkością, potężną i masywną budową, drzewa przypominają katedry. To podobieństwo jest często wykorzystywane w malarstwie, architekturze, poezji, a nawet filmie. Wszyscy pamiętamy doskonały film Rolanda Josse pod tytułem „Misja”, w którym w jednej chwili przenosimy się z gotyckiej, wysmukłej świątyni hiszpańskiej, ze wspaniałymi kolumnami i ostrymi łukami, do puszczy amerykańskiej, z sięgającymi

nieba, majestatycznymi i potężnymi sekwojami — podobieństwo jest uderzające i porażające. Drzewa są ostoją trwałości, najstarsze z nich były świadkami wielu historycznych wydarzeń, swoją wielkością i potężną budową budzą podziw i fascynację, sadzone na pamiątkę, mają przypominać ważne osoby i wydarzenia, być pomnikiem dla potomnych. Szczególne jest nasze przywiązanie do drzew, które posadziliśmy sami albo posadził je ktoś z bliskich. Drzewo wpisane jest w nasz los. Drzewa towarzyszą nam przez całe życie. Gdy rodzi się dziecko, rodzice często sadzą drzewo. Drzewa fascynują nas od najmłodszych lat. Prowokują do wdrapywania się na nie i budowania gniazd obserwacyjnych, z których można podziwiać okolicę, samemu nie będąc zauważonym. Oddziałują na wszystkie nasze zmysły: wzrok, węch, smak, czucie, stwarzają niemal nieograniczone możliwości dla przygód i zabaw. Swobodny, bezpośredni kontakt z roślinnością drzewiastą stwarza silną więź emocjonalną, która w przyszłości owocuje głębokim rozumieniem natury i chęcią harmonijnego z nią współistnienia.

Niemal każdy wspomina z nostalgią tajemniczość, jaka towarzyszyła zabawie w otoczeniu wielkich drzew i gąszczu krzewów, pamięta magię tych miejsc.

Drzewa tak silnie zrosły się z naszym życiem i językiem, że mówimy o naszych „korzeniach”, o drzewie rodowym. W *Księdze Rodzaju* czytamy o drzewie wiadomości dobrego i złego. Kiedy bliski człowiek umrze, sadzimy drzewo, by zostało ono, gdy nas już zabraknie.

Nawet ludzie dalecy od zainteresowań przyrodniczych doceniają rolę drzew w życiu człowieka. Dlatego warto mieć je w swoim ogrodzie i warto

o nie dbać. Ta książka ma w tym pomóc. We wszystkich ogrodach, nawet tych najmniejszych, jest miejsce na drzewa i krzewy. Przykładem może być podziwiane w Wiedniu neosecesyjne dzieło Friedensreicha Hundertwassera. Ten nieduży dom przyciąga rocznie ponad milion turystów. Jego osobliwością są właśnie drzewa. Na dachu, tarasach, a także z okien, balkonów i nieregularnych zagłębień w ścianach, wyrasta kilkaset drzew, które zielenią się, czerwienieją i złocą, tracą liście, a potem wracają do wiosennego życia, w rytmie i kolorycie zmieniających się pór roku.

Z trudem akceptujemy ogród bez drzew i krzewów. Trawniki, ścieżki i niskie rośliny rabatowe tworzą parter ogrodu. Wyniesione ponad nimi drzewa oraz krzewy liściaste i iglaste tworzą pionowe, żywe jego ramy. Mieniając się w lecie barwami i roztaczając rozmaite wonie, stają się podstawową atrakcją. W zimie ich rola jest równie ważna, a może nawet ważniejsza. Kiedy w ogrodzie nie ma już kwiatów, wtedy nagie gałązki drzew i krzewów liściastych tworzą szczególną grafikę, a ulistnione pędy roślin zimozielonych są dodatkową ozdobą.

Oczywiście, sadząc w ogrodzie drzewa i krzewy, kierujemy się także praktycznymi względami. Rośliny te mogą osłabiać siłę wiatrów, stwarzają kameralność, zasłaniają brzydkie obiekty. Odpowiednio dobrane, mogą posłużyć do łagodzenia sztywnej linii współczesnej architektury.

Drzewa i krzewy mają jeszcze dodatkową, niebagatelną dla wielu

*Neosecesyjny dom Hundertwassera
w Wiedniu (MK)*

z nas zaletę: są dużo mniej kłopotliwe w uprawie niż rośliny roczne, warzywa, trawniki i obwódki z roślin zielnych. Nie wymagają stałego nawożenia lub opryskiwania, nie trzeba regularnie obcinać przekwitłych kwiatostanów i palikować roślin, a także nie musimy ich corocznie sadzić i biegać z konewką za każdym razem, kiedy robi się sucho.

Ale — jak to w życiu bywa — „nie ma róży bez kolców”. Na zakończenie należy się parę słów ostrzeżenia.

Drzewa i krzewy, sprzedawane coraz częściej w pojemnikach, nie są tanie, a przecież tak łatwo kupić piękny okaz w pełni kwitnienia i... w krótkim czasie stwierdzić, że nie nadaje się do naszego ogrodu. Nigdy nie należy kupować pod wpływem impulsu.

Przed podjęciem decyzji trzeba sprawdzić, jaka będzie wysokość dorosłej rośliny, jakie są jej wymagania co do gleby i światła, mrozoodporność itp. W pierwszym rozdziale omawiam szczegółowo zasady wyboru drzewa lub krzewu do ogrodu oraz podaję podstawowe informacje o obowiązującej w naszym kraju ochronie prawnej tej grupy roślin. Aby uniknąć nieporozumień, zamieszczam tu także kilka elementarnych wiadomości na temat zasad nazywania roślin.

Po zakupieniu odpowiedniej rośliny, trzeba ją właściwie posadzić.

W rozdziale 2 bardzo wyraźnie

zaznaczam, że posadzenie drzewa lub krzewu nie polega tylko na wykopaniu dolka i umieszczeniu w nim rośliny. Ważne jest, aby zachować odpowiednie odległości między sadzonymi roślinami, a także drzewami już rosnącymi, między nimi a budynkami i innymi elementami w ogrodzie.

Raz posadzone i dobrze ukorzenione drzewa i krzewy nie wymagają w zasadzie systematycznych zabiegów pielęgnacyjnych poza ściółkowaniem na wiosnę powierzchni dookoła nich. Chociaż niektóre gatunki krzewów, zwłaszcza uprawianych dla kwiatów, potrzebują jednego ważnego zabiegu pielęgnacyjnego — corocznego cięcia. W razie wątpliwości, proszę przeczytać uważnie rozdział 3, traktujący o zasadach cięcia różnych roślin.

Najpospolitszym błędem jest pozostawienie rośliny bez cięcia przez wiele lat i silne przycięcie jej wtedy, kiedy nie możemy już zapanować nad jej rozmiarami i sylwetką. Wynikiem takiego drastycznego przycięcia drzewa mogą być kłopoty, które sami na siebie sprowadzimy już po kilku latach. Jak tego uniknąć, dowiemy się z rozdziału 4.

Książkę kończy wygodny dla czytelnika skorowidz nazw roślin i ważniejszych terminów związanych z pielęgnowaniem drzew i krzewów.

Pamiętaj! Drzewo lub krzew należy dobrać do miejsca; korzysta na tym i roślina, i człowiek.

Funkcja rośliny w ogrodzie

Jest to bardzo ważne zagadnienie. Właściwie dobrane i pielęgnowane drzewa podnoszą wartość naszej posesji. Pominiecie tej sprawy jest przyczyną rozczarowania.

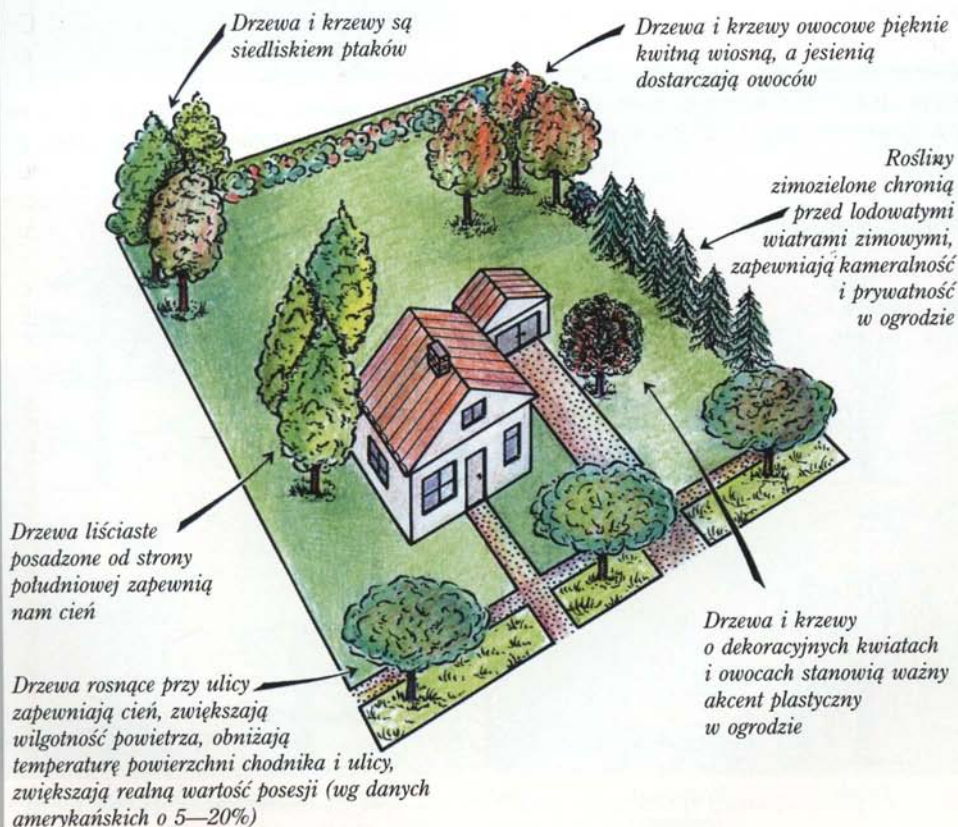
Roślina, która ma zasłonić jakiś brzydki obiekt, powinna być zimozielona i szybko rosnąć.

Jeśli latem zamierzamy wypoczywać w ogrodzie, to powinniśmy posadzić duże, cienie drzewo, chroniące nas przed letnimi upałami.

Żywopłot przy ścieżce powinien być założony z roślin zwartych i dobrze znoszących intensywne cięcie, podczas gdy krzewy posadzone przy ogrodzeniu obszernej posesji powinny być wysokie i rozłożyste.

Drzewa i krzewy z jadalnymi owocami mogą nie tylko być dodatkową atrakcją dla nas i naszych dzieci, ale także przyciągać do ogrodu ptaki i zwierzę.

Funkcje drzew i krzewów w ogrodzie są rozmaite

Drzewa w pojemnikach (MK)

niej jakości: czy liście nie są zwieńczone lub porażone chorobą, czy gleba nie jest za sucha, a przede wszystkim, czy korzenie nie są zawinięte spiralnie w pojemniku. Wyjmij bryłę korzeniową z pojemnika i ostrożnie sprawdź, czy widoczne grubsze korzenie nie są spiralnie zawinięte. Często opasują one i duszą inne korzenie. Jeśli tylko niektóre korzenie są zawinięte spiralnie (pierścieniowo) trzeba usunąć je ostrym narzędziem (sekatorem). Podstawa pnia

z częścią odziomkową powinna być dobrze widoczna. Rośliny, zwłaszcza drzewa, nie powinny być sadzone zbyt głęboko. W czasie sadzenia ziemię wokół bryły korzeniowej trzeba wzbogacić materiałem organicznym, wtedy korzenie łatwiej przerastają do gleby.

Wady pnia i gałęzi

Czasami pnie drzew i krzewy są zabezpieczone (jutą, folią, kartonem lub innym materiałem) przed uszkodzeniami mechanicznymi w czasie transportu. Pod tym materiałem, mogą być rany powstałe na skutek niewłaściwego cięcia lub żerowania szkodników. Nigdy nie kupujmy drzewa bez gruntownego sprawdzenia pnia. Opakowanie powinno być usunięte po posadzeniu rośliny, ale trzeba pod nie zajrzeć przy zakupie. Niewłaściwie wykonane cięcia są poważną wadą rośliny. Złe wykonane cięcie może polegać na:

- usunięciu lub zranieniu tzw. obrączki (naturalnego zgrubienia u nasady gałęzi); może to zapoczątkować poważne kłopoty — zrakowacenia, próchnienie, rozłamania;

Kupując rośliny w pojemnikach, sprawdź, czy korzenie nie są spiralnie zwinęte

Korzenie spiralnie zwinęte

Źle

Korzenie rozmieszczone równomiernie, rosnące do dołu

Dobrze

ralnym odrzucaniu zacienionych dolnych gałęzi. W leśnictwie proces ten zwany jest samooczyszczaniem się strzał. Gdy resztki nasady gałęzi zostaną całkowicie i trwale wyizolowane, drzewo nie doznaje trwałego uszczerbku. Jest to konieczny warunek długowieczności drzewa.

Drewno ochronne może powstać również w odrzuconej gałęzi. Mamy wtedy do czynienia z korzystnym sękiem tzw. zdrowym. Stwierdzono, że po złamaniu lub obcięciu grubej gałęzi, proces twardzielowania drewna nasady tej gałęzi jest niekompletny. Szkodliwe jest jakiegokolwiek usuwanie drewna (zarówno twardego, jak i rozłożonego) w pozostającej przy pniu nasadzie usuwanej gałęzi (obcinanej na obrączkę), ze względu na możliwość zranienia lub przerwania warstwy drewna ochronnego. Jeśli zachodzi konieczność usunięcia grubego konara, najpierw trzeba zmniejszyć jego masę (ciężar). Trzeba to zrobić przez wykonanie nacięcia od spodu w odległości 30–40 cm od miejsca wyrastania tego konara. Drugie cięcie wykonuje się od góry, kilka centymetrów dalej od poprzedniego nacięcia. Trzecie cięcie polega na usunięciu pozostałego 30–40 cm czopu. Czop usuwa się przez wykonanie cięcia wzdłuż zgrubienia (patrz rys. na s. 57 u góry). Technika ta ogranicza możliwość odebrwania się konara od pnia wraz z rozległą wyrwą (rys. na s. 56).

Rodzaje cięcia

Najczęściej wykonuje się następujące rodzaje cięć starych drzew: cięcie sanitarne korony, prześwietlanie oraz podniesienie lub redukcja korony.

Cięcie sanitarne korony. Polega na usuwaniu martwych, suchych, porażonych, nadmiernie zagęszczonych, wadliwie rozgałęzionych i osłabionych gałęzi z korony drzewa.

Prześwietlanie korony. Polega na selektywnym usuwaniu gałęzi w celu zwiększenia dostępu światła i powietrza do wnętrza korony. Prześwietlanie odsłania liście drzew, zmniejsza ciężar dużych konarów i pozwala zachować naturalny pokrój drzewa.

Podniesienie korony. Polega na usunięciu najniższych gałęzi, aby pod koroną drzewa stworzyć wolną przestrzeń na budynki, podjazdy, drogi i ścieżki.

Redukcja korony. Polega na ograniczeniu rozmiarów drzewa, często w celu stworzenia wolnej przestrzeni dla linii napowietrznych. Ograniczenie wysokości lub szerokości drzewa najlepiej osiągnąć przez skrócenie przewodnika i gałęzi wierzchołkowych aż do rozwidlenia z gałęziami bocznymi, które są wystarczająco grube, aby mogły przejąć rolę gałęzi wierzchołkowych (gałęzie te powinny mieć przynajmniej 1/3 średnicy usuwanego pnia lub konara). Dobrze wykonane cięcie pozwala zachować pokrój i strukturę drzewa.

Cięcie starych drzew

Przed cięciem

Cięcie sanitarne

*Prześwietlanie
korony*

*Podniesienie
korony*

Redukcja korony

Lilak ma wiele odmian ogrodowych

Tamaryszek pięciopęcikowy

nego ich cięcia. Po przekwitnięciu gatunków kwitnących wiosną usuwa się tylko pędy zeszłoroczne i osłabione. Natomiast gatunki kwitnące latem powinny być cięte znacznie silniej. Wczesną wiosną przycinaj pędy na wysokość kilkunastu centymetrów powyżej gruntu.

***Stephanandra* (stefanandra, tawulec).** Jest to ładny krzew z cienkimi, przewisającymi łukowato do ziemi gałęziami i jasnozielonymi głęboko wrębnymi liśćmi, które jesienią przebarwiają się na żółto. Kwiaty raczej niepozorne, drobne, białe, zebrane w luźne wiechy, ukazują się w czerwcu—lipcu. Lubi gleby wilgotne. Wymaga podlewania podczas suszy. Rośnie w półcieniu. Po kwitnieniu wytnij pędy wieloletnie do poziomu gruntu.

***Symphoricarpos* (śnieguliczka).** Śnieguliczka biała jest bujnie rozrastającym się krzewem, który może rosnąć wszędzie — w pełnym słońcu lub w głębokim cieniu pod gęstymi koronami drzew. Rozprzestrzenia się łatwo, tworząc zarośla w dzikszych partiach ogrodu. Ozdobne są liczne i duże owo-

ce o powierzchni przypominającej marmur, które pojawiają się w październiku i wiszą na krzewach przez wiele miesięcy. Gałązki nadają się do dekoracji wnętrz, krzewy zaś są chętnie stosowane na żywopłoty, ale wymagają opieki, aby utrzymać je pod kontrolą. Wczesną wiosną prześwietlaj krzewy, wycinając niepożądane pędy. Żywopłoty formuj latem.

***Syringa* (lilak).** Najczęściej w naszych ogrodach uprawia się odmiany lilaka pospolitego (*S. vulgaris*), które kwitną w maju i na początku czerwca. Okres kwitnienia jest krótki, trwa około trzech tygodni, ale zapach i rozmiar kwiatostanów z nawiązką to rekompensują. Corocznie stosuj nawożenie lub ściółkowanie, usuwaj odrosty i przekwitłe kwiatostany. W pierwszym roku po posadzeniu nie dopuszczaj do kwitnienia krzewu, uszczknij pąki kwiatowe, kiedy tylko się uformują. Zaraz po kwitnieniu usuwaj cienie i nieproduktywne gałązki.

***Tamarix* (tamaryszek).** Tamaryszki różnią się wyglądem od wszystkich innych krzewów. W okresie kwitnienia delikatne listki

najwyżej kilka kwiatów i nie usuwaj zbyt wielu liści.

Usuwanie przekwitłych kwiatów daje kilka korzyści. Przede wszystkim roślina wygląda porządnie. Ponadto nie dopuszczając do zawiązywania nasion, można przedłużyć okres jej kwitnienia, a w niektórych wypadkach pobudzić ją do powtórnego kwitnienia. Pędy tnij równo i nie przycinaj ich zbyt mocno. Usuwanie przekwitłych kwiatów z większości roślin drzew i krzewów jest niepraktyczne, ale konieczne u roślin o dużych kwiatach, takich jak róża, lilak czy budleja. Natomiast przekwitłe kwiatostany hortensji powinny być usuwane dopiero w marcu. Przekwitłe kwiaty różaneczników należy ostrożnie wyłamywać palcami.

Pielęgnowanie starych drzew

Spójrz na pielęgnację drzewa jak na długofalową inwestycję. Wartość zdrowego drzewa rośnie z wiekiem, przynosząc właścicielowi dywidendę w postaci wzrostu wartości

posesji, upiększenia najbliższego otoczenia, poprawy mikroklimatu oraz ochrony latem przed upałami i słońcem, zimą zaś przed mroźnymi wiatrami. Biorąc pod uwagę fakt, że wiele gatunków drzew może żyć 200—300 lat, zabiegi pielęgnacyjne są inwestycją, która przynosi zyski (dochody) przez wiele pokoleń.

Drzewa systematycznie pielęgnowane zachowują dobrą kondycję zdrowotną i żywotność przez wiele lat. Także i w tym wypadku prawdziwie jest twierdzenie, że lepiej i taniej zapobiegać problemom niż leczyć ich skutki. Skuteczny program pielęgnowania, polegający na systematycznym kontrolowaniu stanu zdrowotnego drzewa oraz stosowaniu niezbędnych zabiegów, takich jak ściółkowanie, cięcie czy nawożenie, pomaga zawczasu wyeliminować problemy, które, zaniedbane, mogą stać się przyczyną śmierci drzewa.

Badanie stanu zdrowotnego drzewa

Pozwala ono wykryć wszystkie zmiany w zdrowotności drzewa we wczesnym stadium, nim problem stanie się zbyt poważny, aby można było go usunąć. Regularne badanie stanu zdrowotnego starych drzew (przynajmniej raz w roku) znacznie zmniejsza niebezpieczeństwo przegapienia problemów, które mogą być w przyszłości przyczyną śmierci drzewa.

Podczas kontroli stanu zdrowotnego drzewa należy szczególną uwagę zwrócić na 4 cechy:

- nowe liście i pąki,
- wielkość liści,
- długości przyrostów,
- obecność posuszu, czyli suchych, obumarlących gałęzi i konarów w koronie drzewa (co wskazuje na stopniowe zamieranie górnych partii drzewa).

Są to dobre wskaźniki żywotności drzewa. Jeśli przyrosty, pąki lub nowe liście są mniejsze niż w ubiegłych latach, może to świadczyć o pogorszeniu się zdrowotności drzewa. Aby to ocenić, porównaj przyrosty z ostatnich trzech lat (por. rys. na s. 51).

SKOROWIDZ RZECZOWY

Gwiazdki przy numerach stron wskazują ilustracje, numery pogrubione zaś — strony, na których dane hasło jest omawiane szerzej

A

Acacia 10*
Acer 11, 70
— *platanoides* 11
— — 'Fassens Black' 11
— — 'Globosa' 17*, 45
Aesculus 70
Ailanthus 72
Ajlant 72
Alnus 70
Amelanchier 70
Amorfa 80
Arundinaria 70
Azalia 19
Azot 129

B

Badanie stanu zdrowotnego
drzew 105
Barbula 76
Barczatkowate 119
Bawełnica korówka 121
Berberis 70
— *aggregata* 70
— *gagnepainii* 70
— *julianae* 70
— *verruculosa* 70
— *wilsoniae* 70
Betula 70
Bez 10, 87*
Bluszcz 90*, 91
Bożodrzew 72
Brzoskwinia 73
Brzoza 70
Buddleja 74
— *davidii* 74, 75*
Buk 39, 70
Bukszan 74

— wiecznie zielony odm. karlo-
wa 74
Buxus 74
— *sempervirens* 'Suffruticosa' 74

C

Calluna 74
Campsis 89
Caragana 74
Carpinus 14, 70
Carya 70
Caryopteris 76
Castanea 70
Catalpa 70
Celastrus 89
Ceratostigma 76
Celtis 70
Cercidiphyllum japonicum 70
Cercis 70
Chaenomeles 76
Chlorozy 130
Choroby drzew i krzewów 112
— i szkodniki liści pędów i kwia-
tów 115
— — — pni i gałęzi 122
Chrząszcze 113, 115
— szkieletonujące liście 119
Chwasty 102
Cięcie drzew młodych 59
— — starych 62
— — pora 52, 62, 63
— — powody 62
— — rodzaje 48, 64
— — technika 55, 63
— krzewów 68
— formujące 49
— odmładzające 50
— na obrączkę 56*
— róż 52, 85, 86

— sanitarne 48
— zapewniające bezpieczeństwo
51, 85

Clematis 89
Colutea 76
Cornus 76
— *kousa* 77
— *mas* 77
Cortaderia 70
Corylopsis 70
Corylus 72
Cotinus 77
— *coggygia* 77
Cotoneaster 70
Crataegus 70
— *punctata* 16*
Cytisus 77*
Czerwiec 122

D

Dabecja 78
Daboecia 78
— *cantabrica* 78
Daphne mezereum 70
Dereń 76
— jadalny 00
— *kousa* 00
— właściwy 76*
Deszcze 104
Deutzia 78
Dławisz 89
Dziurawiec 80
Dziurkowatość liści drzew pest-
kowych 115*

E

Elaeagnus angustifolia 70
Erica 78, 80
Euonymus 78

— *europaea* 70
— *latifolia* 70
— *radicans* 79
Ewaporacja 92
Exochorda 79

F

Fagus 34
Forsycja 79*
Forsythia 79*
Formowanie korony 60
— pnia 60
Fosfor 130
Fraxinus 70
Funkcja rośliny w ogrodzie 13

G

Galas dębowy 121
Galasy 121
Gąsienice 113, 115
— żżerające liście 117
Genista 79
Ginkgo 70
Gleba 19
— gliniasta 20
— piaszczysta 20
— piaszczysto-gliniasta 20
Glicynia 91
Gmatwek dębowy 127
Grab 14, 70
Grochodrzew 10, 11*, 70
Gruboszowatość różanecznika
(azalii) 121
Gruzełek cynobrowy 123
Gleditsia 72
Gymnocladus 70

H

Hamamelis mollis 72
Hedera 70, 90
Helianthemum 72, 79
Hippophaë 72
Herbicydy 102
— kontaktowe 102
— systemiczne 102
Hortensja 80*
Huba korzeniowa 125
— łuskowata 126
— pospolita 129
— siarkowa 126
Hubiak pospolity 129
Hydrangea 80*

— *paniculata* 'Gandiflora' 80
Hypericum 80

I

Indygowiec 80
Inwersyjne tereny 21

J

Jabłoń 73
Janowiec 79
— barwierski 79*
Jarzab pospolity 71*
Jasminum 10
— *nudiflorum* 10, 80
Jaśmin 10, 80
Jaśminowiec 10, 81, 82*
Jeżyna 86
Juglans 72
— *regia* 72
Juniperus sabina 16*

K

Kalina koralowa 71*
— koreańska 71*
Kalmia 19
Karagana 15, 74, 75*
Kary za usuwanie drzew i krze-
wów 23
Kerria 80
— *japonica* 80
— — 'Pleniflora' 80
Kędzierzawość liści brzoskwini
116*
Kiścień 81
Klimat ogrodu 21
Klon pospolity 11
Kolkwicia 80
Konstrukcja korony 32
Kontrolowanie drzew 105
Korniki 122
Kornik drukarz 123*
Krzew dymny 77
Krzewuska 89*
Kupowanie roślin 28—34
Kupówka rudnica 119*
Kwasowość gleby 20

L

Laburnum 72
Laurowiśnia 83
Lawenda 70, 80
Leszczyna 15, 72

Ligustr 81*
Lilak 10, 11*, 88*
Liquidambar 70
Liriodendron 70
Lonicera 72, 81, 90

M

Magnez 130
Magnolia 71*
Magnolia soulangeana 70
Malina 86
Malus 73
— 'John Downie' 73
Martwe drewno 134
Mączniak prawdziwy 115
Mechaniczne wzmacnianie koron
108*
Miernikowcowate 117
Migdał trójklapowy 117
Migdałowiec 83
Mikroklimat ogrodu 22
Milin 89*
Miniarki 121
Misecznik cisowiec 123*
Morus 70
Moszenki 76
Motyli krzew p. *Budleja*
Mrozoodporność 27
Mrozy 103
Mszyce 114, 122
Muchówki 113

N

Naczyniowa choroba wiązków 125
Namiotnik czeremszaczek 119*
Narośle 121
Narożnica zbrojówka 117*
Nasłonecznienie 22
Nastrosz półplawik 117, 118*
Nawożenie 99—101
Nazwy drzew i krzewów 10
Niedobory składników pokarmo-
wych 129

O

Obiele 79
Ochojnik jodłowy 120*
— świerkowo-modrzewiowy 120*
Ochojniki 121
Ochrona prawna drzew i krze-
wów 23—27
— przed deszczem 104

- przed wiatrem 103
- przed mrozem 103
- przed śniegiem 103
- w zimie 103
- Odczaszczanie 102
- Odczyn gleby (pH) 20
- Oglawianie drzew 65
- Ognik 83
- szkarłatny 83*
- Ołowiowatość liści 116
- Opadanie liści 131
- Opieńka miodowa 124*
- Oplaty za usuwanie drzew i krzewów 26
- Opuchlak chropawiec 119
- truskawkowiec 119
- Orzech 34, 72
- Osuje 113, 114*
- Owady minujące liście 121

P

- Pachysandra* 72
- Paeonia* 81
- Pajęczaki 114
- Palikowanie drzew 41
- Parthenocissus* 72
- Pak boczny 51
- wierzchołkowy 51
- Peonia p. piwonia
- Perukowiec 70, 72
- podolski 77*
- Pęcherznica 82
- Pęknięcia pnia i głównych konarów 31, 34, 134
- Philadelphus* 10, 81, 82*
- Physocarpus* 82
- *opulifolius* 82
- 'Luteus' 82
- Pielęgnowanie drzew starych 105
- — po posadzeniu 42
- ubytków drewna 106
- Pierś 19
- Pięciornik 82
- Piędzik przedzimek 117, 118*
- Pigwowiec 76
- pośredni 76*
- Pilarzowate 113
- Piwonia 81
- Plamiec agreściak 117, 118*
- Plamistość liści 117
- Platan 70*

- Podlewianie 92—97
- Pokrój drzewa 14, 15
- Polygonum* 91
- *baldschuanicum* 91
- Populus* 70
- Porzeczka 84
- krwista 84*
- Posłonek 72
- Postępowanie z drzewami zagrażającymi bezpieczeństwu 139
- Potas 130
- Potentilla* 82
- Posusz 134
- Powojnik 89, 90*
- Próbki gleby 20
- Prunus* — drzewa 73
- Prunus* — krzewy 83
- *cerasifera* 'Pissardii' 82*, 83
- *cistena* 83
- *tenella* 83
- *triloba* 83
- Prześwietlik rododendrowiec 121
- Przylżeńce 115
- Przyrosty 51
- dwuletnie i starsze 55
- tegoroczne 51
- Pterocarya* 70
- Pyrus* 70
- Pyracantha* 83
- *coccinea* 83

R

- Rak bakteryjny 124
- gruzłkowy drzew liściastych 125
- Raki bakteryjne topoli i jesionu 124
- drzewne 125
- Rany 32, 57—59
- Rdest 91
- Rdze 115
- Rhododendron* 74, 84*
- *flavum* 72
- Rhus* 84
- Ribes* 84
- *sanguineum* 84
- Robinia 10, 34, 70
- Rosa* 84
- Rozkład drewna 135
- Rozpoznawanie zagrożenia powodowanego przez drzewa 132

- Różkowiec lipowy 120*
- klonowy 120*
- Różanecznik 84*
- Róże 84, 85, 86*
- Rubus* 86
- Ryjkowcowate 115, 119

Q

- Quercus* 15
- *robur* 15*

S

- Sadzenie roślin 34
- Salix* 86
- *alba* 'Tristis' 17*
- Sambucus* 10, 187
- Sekwoja wieczniezielona 15
- Sequoia sempervirens* 15
- Składniki pokarmowe 129
- Skoczonoś dębowy 120*
- Skórnik szorstki 128*
- Skrętnik 121
- Słabe kwitnienie 131
- rozwidlenia 134
- Sorbaria* 87
- Sorbus* 70
- Spiraea* 87*
- Srebrzystość liści 116
- Staphylea pinnata* 72
- Stefandra 88
- Stres rośliny 112
- Suchodrzew 81
- Sumak 84
- Susza 130
- Symphoricarpos* 88
- Syringa* 10, 88*
- *vulgaris* 88
- Szczodrzeńce 77*
- Szkodniki 111, 112, 113
- Szpeciele 120*, 121

Ś

- Ściółkowanie 43, 44, 97
- Śliwy — drzewa 73
- Śliwy — krzewy 83
- Śnieg 103
- Śnieguliczka 88

T

- Tamarix* 88
- *pentandra* 89
- *tetrandra* 89

Tamaryszek 88*, 89

Tarcznie 123*

Tawulec 87

Tawuła 87*

Tilia 70

Topiary work 50

Topola 70

Torebnica wiazowa 121

Trójglicznia 34

Transpiracja roślin 93

Trociniarka czerwica 122, 123*

Trzmielina 78

— zwyczajna 78*

U

Ulmus 70, 74

— *laevis* 15*

Unikanie kolizji z innymi elementami 42

— — drzewa i budynki 46

— — drzewa i trawniki 42

— — rośliny drzewiaste i instalacje 45

Uswanie przekwitłych kwiatów 104

Uszczykiwanie 50

Uszkodzenia mrozowe 130

— korzeni 127

Utrata pstrolistności 130

V

Viburnum carlesii 72

— *opulus* 72

— *rhytidophyllum* 70

W

Wad kilka jednocześnie 139

Wadliwa konstrukcja korony 139

Wadliwe rozwidlenia 134

Wady skumulowane, p. wad kilka jednocześnie

Wajgela 89

Wiatry 21

Wiaz 70

Wiciokrzew 90, 91*

Wielkość rośliny 14

Wierzba 34, 86*

Więdnienie powojnika 116

Wiosenne przypalenia 131

Wirusy 117

Wisteria 91

— *floribunda* 'Macrobotrys' 91

Wiśnia piłkowana 'Amanogawa' 73*

Wiśnie — drzewa 73

Wiśnie — krzewy 83

Woda 92

Wrzos 74, 75*

Wrzosiec 78*

Wybór gatunku 23

— rośliny 11

Z

Zabezpieczanie korzeni roślin 28

— — — balotowanych 29

— — — w pojemniku 30

— — — z odsłoniętymi korzeniami 29

Zamieranie pąków azalii 116

Zamieranie wierzchołków roślin 130

Zaraza ogniowa 116

Zastoiska mrozowe 121

Zawciagowiec 76

Zimówek ogolotniak 117, 118*

Złotlin 80

Złotokap 15, 72*

Zmieniki 121

Znamionówka tarniówka 114*, 117

Zwalczanie chorób 112

— szkodników 114

Zwójkowate 119

Ż

Żagiew luskowata 126*

Żarnowiec 77

Żelazo 130

Żółciak siarkowy 126, 127*

Żylistek 78

Lubimy drzewa, bo dzięki nim życie staje się przyjemniejsze. Wśród drzew czujemy spokój, pogodę ducha, harmonię wewnętrzną, odprężenie, beztroskę.

Nawet ludzie dalecy od zainteresowań przyrodniczych doceniają rolę drzew w życiu człowieka. Dlatego warto mieć je w swoim ogrodzie i warto o nie dbać. Nawet w najmniejszym ogrodzie znajdzie się miejsce na drzewa i krzewy. Trawniki, ścieżki i niskie rośliny rabatowe tworzą parter ogrodu. Wyniesione ponad nimi drzewa i krzewy tworzą pionowe, żywe jego ramy. Kiedy w ogrodzie nie ma już kwiatów, nagie gałązki drzew i krzewów tworzą szczególną grafikę.

Sadząc drzewa i krzewy, kierujemy się też względami praktycznymi. Rośliny te mogą osłabiać siłę wiatru, stwarzają kameralność, zasłaniają nieestetyczne obiekty. Odpowiednio dobrane, mogą łagodzić sztywną linię współczesnej architektury.

Aby drzewa dobrze służyły nam i naszemu otoczeniu, muszą być dobrze dobrane, właściwie posadzone i starannie pielęgnowane. Temu właśnie poświęcona jest książka.

ISBN 83-09-01726-X

9 788309 017264